

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**IN PRIMVM MV=||SCVLI ANTICOHAEVM || Replica brevis
Iohannis Cochläi, pro Sacerdotij & || Sacrificij nouæ legis
assertione.|| IN EPILOGO ADIECTA || est brevis responsio
in Antibolen Bullingeri.|| ...**

Cochlaeus, Johannes

Ingolstadt, 1545

VD16 C 4331

Epilogvs.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10167348-1

suam ipsorum perditionem. Ad reliqua, quæ proterue ac contumaciter contra Ecclesiæ autoritatem ritumque & ordinem atque fidem depromis, sufficere possunt ac debent unicuique uero Christiano, Duo uerba summæ Matth. 18. 1. Timo. 3. autoritatis, quorum alterum est ipsius Domini, alterum Apostoli eius Pauli, Dominus ait. Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus. Paulus uero ait. Ecclesia Dei uiui columna est & firmamentum ueritatis. In qua nos Catholicos stabilire & seruare dignetur spiritus ueritatis, qui à patre filioque procedit, In sæcula benedictus Amen.

EPILOGVS.

HAbes iam Repliam Muscule breuem, eam quoque Replica. ordinate in XII. Capitula distinctam, contra ea quæ tu prolixè & confuse respondisti ad dimidium libelli mei. Poterit mihi (bene spero) apud eruditos sufficere, eiusque satisfacere hæc Replica, pro totius contentionis nostræ argumento, quod inter nos est principale, nempe de sacerdotio & sacrificio Nouæ legis.

Vtrumq; asserui (Deo bene iuuante immo ipsomet per me afferente) per omnia probationum genera, per scripturas, Omnia probationum genera. per sanctos patres etiam antiquissimos, per Generalia Concilia (inter quæ Nicenum uelut omnium sacratissimum manifeste discernit inter Diaconem & presbyterum in eo, quod Nice. Concil. c. 14. hic offerendi potestatem habet, ille autem non habet) per leges & Canones, per historias, per Chronographos, per longissimam totius Ecclesiæ præscriptionem, usumq; perpetuum et confessionem publicam. Deberet autem ueris Christianis merito sufficere uel unum et minimum huiusmodi probationum genus, cum ab ineunte uiderint ætate usum utriusque

que

Epilogus.

que in Ecclesia semper. Non enim potest dari ullum sæculum, aut ullus annus, ne mensis quidem aut dies, In quo nõ fuerint in Ecclesia sacerdotes et sacrificia in M. D. annis.

Iniusta abrogatio.

Quæ uos noui Theologi propria temeritate abrogatis per unum hoc fraudis & falsitatis uestræ fundamentum, quod non sint in scripturis expressa, Ego autem etiam si per scripturas probaui utrumq; addidi tamen ex abundantia, Ea à uobis abrogari non debere, etiam si ne lora quidem de ijs in scripturis reperiretur, eo quod non omnia, quæ credere et seruare debemus, sunt in scripturis expressa, iubet enim Christus audire Ecclesiam, iubet Paulus tenere traditiones quas didicimus siue per sermonem siue per epistolam, Testatur Dionysius Apostolos cælestia nobis tradidisse sacramenta, uisibilibus connecta signis, partim scriptis, partim nõ scriptis institutionibus suis, Idem affirmant & reliqui post eum Ecclesiæ Doctores, Basilus, Chrysostomus, Augustinus & id genus alij, qui absq; impudentia negari aut reijci non possunt.

Matth. 18.
2. Theff. 2.
Dionys. Eccl.
cle. Ierarch.
c. 1.

Tertull. de
traditionibus
non scriptis.

Delictum contra
obseruationem.

Quoniam uero uos non raro nobis obijcitis quædam dicta Tertulliani, non fuerit iniquum, ut uobis quoq; uicissim à nobis obijciatur idem author. Is igitur in plærifq; locis nobiscum sentit, quod non sunt reijciendæ sed firmiter tenendæ traditiones non scriptæ, quas confirmauit consuetudo. Etenim in libello de corona militis, per multa commemorat, quæ tradita & non scripta obseruamus, & reprobat eos qui non obseruant. Porro (inquit) cum quaeritur, cur quid obseruetur, obseruari interim constat. Ergo nec nullum, nec incertum uideri potest delictum, Quoniam committitur in obseruationem, suo iam nomine uindicandam, & satis autoratam consensus patrocinio, Inter alia uero multa, quæ obseruantur, connumerat etiam oblationes

nes

nes pro defunctis & pro natalicijis, quas annua die facimus. Eas uos noui Christiani nunc obseruari prohibetis, contra tot sæculorum consuetudinem. Audite igitur antiqui huius authoris, contra hanc arrogantiam uestram, usque adeo impiam & iniustam, apertam sententiam. His igitur exemplis (inquit) renunciatum erit, posse etiam non scriptam traditionem in obseruatione defendi, confirmatam consuetudine, idonea teste probatę tunc traditionis ex persecrantia obseruationis.

Contra eam uero superbiam & imphitatę uestram, qua sic inflati estis aduersus Ecclesiam per scripturę auctoritatem et pretextum, idem author pmulta grauiter et copiose differit in libro de præscriptionibus hæreticorum. Vbi sic ait, Nouis si me ignorare melius est, ne quod non debeas, noris, fides, inquit, tua te saluum fecit, non exercitatio scripturarum. Fides in regula posita est, habet legem & salutem de obseruatione legis, Exercitatio autem in curiositate consistit, habens gloriam solam de peritię studio. Cedat curiositas fidei, Cedat gloria salutı. Certe aut non obstrepāt, aut quiescant aduersus regulam. Nihil scire, omnia scire est. Hęc & id genus multa contra uos & quoslibet alios hæreticos tam uasne quam impie de scripturis contra Ecclesię traditiones & fidei regulam antiquam per nouas adinventiones suas superbientes, & contentionum cristas erigentes Tertullianus, Qui & aperte ita concludit. Ergo non ad scripturas prouocandum est, nec in his constituendū certamen, Quibus aut nulla aut incerta uictoria est, aut parum certa. Hanc sane Tertulliani sententiam in facto probant hodie tot dissensiones, quas inter uos sectarum duces exortas & quotidie adhuc exorientes, per diuersas ex scripturis interpretationes (Ecclesię auctoritate & sensu antiquo temere impieque

Inflati cōtra
Ecclesię aucto-
ritatem.

Conclusio
cōtra super-
bientes de
scripturis.

K Spreis

Epilogus.

Luth. li. i. cōtra Zuinglium. spretis) uideamus. A deo, ut princeps omnium factionum uestrarum, Lutherus, de huiusmodi dissensionibus uestris conquerens, dixerit aperte, Non per scripturas tandem, sed per Concilium determinari posse hasce dissensiones, quia Mille artifex Diabolus per scripturarum uarias allegationes, dum unum contentionis foramen obstrueretur, Decem alia mox effoderet aut aperiret. Hæc autem dixit, non in Eckium aut Cochlaeum, sed in Zuinglium & Oecolampadium scribens, quod te Muscule, ignorare non puto.

Antibole Bullingeri. Hæc dum sic concludere uellem, & per hæc diuturnæ contentionis funem abrumperem, in sperato recepi Antibolen Bullingeri tui, quæ ipsemet per ignotum quendam tradi mihi curauit, Quæ cum eiusdem sit farinae, cuius est tuus in me Antiochlaeus, breui recapitulatione dictorum facile simul confutari potest, ut uno hoc labore satisfacere am utriusque, non uestro quidem iudicio (qui per philautiam uos inuictos existimatis) sed æquilectoris cognitione & arbitrio.

Recapitulatio. Etenim abrogastis ambo in Ecclesijs, seu uerius in Conuenticulis uestris sacerdotium, et sacrificium, simul cum altaribus & alijs omnibus ad sacrificia in Ecclesia Catholica pertinentibus. Cumque scripturis et rationibus conuicerim, illa in Ecclesia Christi semper fuisse, ad noua confugitis figmenta dicentes in ueteri Ecclesia dictos fuisse alia ratione tum sacerdotes tum sacrificia, quam dicuntur à nobis. Id autem per nullas scripturas, neque per ullos patres probare potestis. Ego autem ex scripturis patribusque antiquissimis, atque etiam ex rerum euidencia, contrarium ostendi. Ex scripturis inquam obieci uobis, istud uerbum saluatoris, Si offers munus tuum ad altare. Et istud Apostoli ad Hebræos habemus altare, de quo edere non habent potestatem qui tabernaculo deseruiunt. Hæc uos confictis glossis ad uetus testamentum refertis, contra manifestum uerbum

Eualionum
figmenta.
Matth. 5.
Heb. 13.

uorborum sensum, Christus enim hanc Euangelicam doctrinam non pro incredulis Iudæis (qui noua lege contempta ueteri duntaxat insistant) sed pro suis dedit fidelibus, quos fratres uocat. Et Paulus aperte discriminat inter altare nostrum & uetus tabernaculū. Probauit præsertim ex Pauli discipulo, Dionysio, quod sacerdos in altari offert, litat & conticit hostiā salutarem quæ supra ipsum est, & quod huiusmodi sacerdos unctione consecrari debet ab Episcopo.

Dionys. eccl. Ierarch. cap. 3.

Ex Alexandro item Papa & Martyre probauit id ipsum, Verba Alexandri I. Patris & Martyris. Hæc enim sunt eius uerba. In sacramentorum (inquit) oblationibus, quæ inter missarū solennia dño offeruntur, passio domini miscenda est, ut eius, cuius corpus & sanguis conficitur, passio celebretur. Et ex rerum evidentia declarauit, Altaris usum maxime ad oblationes & sacrificia semper destinatum fuisse, non solum apud Latinos & Romanos, sed etiam apud Græcos & Hebræos. Vos autem inaudito ausu cuncta, ubicunq; potestis, altaria destruitis, missas abrogatis, & sacerdotes persequimini. Et præter omnem morem et scripturam dicitis, quod in ueteri ecclesia dictus sit sacerdos non qui corpus domini offert, sed qui Euangelium prædicat, ut sacerdos sit concionator, Euangelij prædicatio sacrificium, Cathedra altare. At huic figmento cerebri obstat Canon Niceni Concilij, sæpe citatus, qui offerendi potestatem dat presbytero, non Diacono. Habet autem Diaconus quoq; potestatem prædicandi Euangelium. Ideo falsa est hæc glossa & euasio uestra. Quæadmodū & aliæ glossæ nouæ de sacrificio Expiatorio, Propiciatorio, Eucharistico, proprie & improprie dicto, uana sunt effugia & pphana Logomachie, quibus ecclesiam dei perturbatis, et fidei simplicitatem subuertitis. Cōtra quas sicut Apost. Noli cōtendere uer

Supra c. 5.

Figmentū Musculi de sacerdotio.

2. Tim. 2

In Antibolen Bullingeri.

Sectæ arrogantis sibi nomen Catholicæ Ecclesiæ, bis, Ad nihil enim utile est nisi ad subuersionem audientium. Quæ igitur in hac Replica obieci tibi, Muscule, satis clare (ni fallor) distincta sunt per XII. Capitula. Quibus pauca superaddere libet, quæ obiter ad Bullingeri Antibolen dicenda uidentur. Certe quod inique uobis arrogetis Ecclesiæ Catholicæ uenerabile nomen, probaui iam pridem in libello de uera Ecclesia, contra septimum Augustanæ Confessionis articulum, Nuper id ipsum probaui in Consideratione mea contra Duo Vuittenbergensium scripta. In quibus ipsimet partem suam schisma uocant, dum suis certum & persuasum esse uolunt, hoc schisma ipsorum placere Deo. Et ex Augustino sæpe dixi, ueterem esse hanc omnium hæreticorum impudentiam, ut quilibet parti suæ arrogent Catholicæ nomen. Ex Ireneo autem & ex Ambrosio clare ostendi, nullos esse uere Catholicos & fideles nisi qui cum Ro. Ecclesia colligunt & consentiunt. Hæc pauca sufficiunt pio lectori contra Treplex nugacitatis quaterniones Bullingeri, quæ de Ecclesiæ expositione præmittit.

Aug. contra epist. Manichæic. 4. Ireneus li. 3. cap. 3. Ambro. de excessu fratris c. 7.

Hostes Ecclesiæ.

Supra. c. 2.

Figmentum de ueteri & nupera Ecclesia Ro.

Deinde ad præfationem meam respondens, ait se Ecclesiæ Catholicæ, non hostem & calumniatorem, sed amicum et alumnum esse. Quod utinam tam uere quam confidenter diceret, Fuit quidem olim talis, antequam à Zuingliano submersus esset, Qualis autem postea fuerit & adhuc sit erga Ecclesiam, tribus in eum libris abunde puto me declarasse, quod in hac quoque Replica non obscure indicaui, dicens uos in Ecclesiam hostiliores magisque impios esse quam ulli sint hodie Turcæ, Iudæi, aut Pagani, idque ex factis uestris comprobauit. Quod autem subiungit, ingens esse discrimen inter Catholicam Ecclesiam, & nuperam illam Romanam, errorum & scandalorum parentem, Iniquus est cauillus & hæretica prorsus calumnia, Etsi enim hæc præsens Romana Ecclesia non absque

absq̄neuis & maculis est in ministrorum suorum uita & conuersatione, atq̄ in rabularum & Curtisanorum dolis & circumuentionibus, In doctrina tamen & fide atq̄ in sacramentorum numero & ministerio, & in Ceremoniarum usu neque errat, neque à sanctis prædecessoribus suis discrepat, sed eam retinet constanter fidem, quam ab initio à S. Petro didicit, quam Paulus quoq̄ laudat, uelut in uniuerso mundo annunciatam, fides ergo adhuc eadem est, & ad finem mundi usque permanebit, propter illud uerbum Christi, Ego autem rogauipro te Petre, ut non desiciat fides tua. Eadem quoq̄ est potestas clauium, quæ olim fuit, Sic enim primus inter nouos Ecclesiæ Ro. desertores et hostes, Lutherus ipse uel in medio Gigantomachiaæ suæ furore confessus est & non negauit, Fatemur (inquit) in Patu ueram esse scripturam sacram, uerum baptismum, uerum sacramentum altaris, ueras clauces ad remissionem peccatorum, uerum prædicandi officium, uerum Catechismū &c. sed non est nunc eadē (proth dolor) Romæ sanctitas uitæ, quæ fuit olim, non æqualis circa Dei cultum cura & diligentia, non tanta in iure administrando & in usa clauium integritas, non talis circa regimen Ecclesiarum uigilantia, sollicitudo & circumspectio, non idem mundani luxus & pompæ contemptus, qui Martyrum & Confessorum temporibus fuit, Hæc amissa per negligentiam luxumq̄ & auaritiam Ro. Ecclesiæ bona à Deo restitui per salutatem reformationem petimus, De fide & doctrina illius sana & antiqua nihil dubitantes.

Quod autem ait Bullingerus, se non credere, uerba sacerdotis uim habere creaturas Dei bonas euacuandi & transubstantiandi conuertendiq̄. Antiquus est Viclephi error, quæ ante C.C.C. annos in Generalibus Concilijs damnatum

Luc. 22:
Luth. cons
tra Anaba.

Transsubstantiatio.

In Antibolen Bullingeri.

Ambro. de myste. in iustian. c. 9. reuocauit Berengarius. Et eundem longe antea reprobauerat S. Ambrosius, sicut in sexta Philippica ad longum ex eo commemorauit, Hic sufficiat hoc breue illius uerbu. Quod si tantum ualuit humana benedictio, ut naturam conuerteret, quid dicimus de ipsa consecratione diuina, ubi uerba ipsa Domini saluatoris operantur? Nam sacramentum istud quod accipis, Christi sermone conficitur. Hæc ad preparationem breuiter dicta sint.

Quæ autem deinceps longo rursus contentiõnis fune protrahit Bull. super scripturæ & Ecclesiæ autoritate, curiosasunt, ad nihil utilia nisi ad perdendum tempus in rixis uerbalibus, contra quæ sane omnia iterum dico, quod ei prius dixi. Non sunt scriptura sacra & Ecclesia sibi inuicem contrariæ, sed unum habent authorem spiritum sanctum, qui & scripturam sanctis Dei hominibus inspirauit, & earum rectam intelligentiam suggestit hodieq; suggerit Ecclesiæ, Cui sane datus est, ut doceat eam omnem ueritatem & maneat cum ea in æternum. Nihil igitur derogo scripturis sanctis, quas cunq; em recepit Ecclesia, eas oes pro sacrosanctis habeo, sed uerum earum intellectum non hereticis, sed sedis Apostolicæ Rectoribus Concilijsq; & sanctis patribus tribuo, ab eisq; petendum censeo. Misere autem fallimini uos desertores Ecclesiæ, dum omnia, quæ sentit, credit & docet Ecclesia, si non sint in scripturis expressa, pro humanis figmentis impie habetis, contra spiritum sanctum, qui eam docet, Et contra Paulum, qui eam basim & columnam ueritatis uocat, Atq; etiam contra omnes Apostolos & Christi primitias, qui Ecclesiæ tradiderunt institutiones partim scriptas, partim non scriptas, ut ex Dionysio Augustinoque & alijs probauit, Quod & Paulus confirmat, dicens Tenete traditiones quas didicistis &c.

Quod

Quod autem ex scriptis meis colligi putat Bull. Articulus fi-
 lum de fide sanctæ Trinitatis ab hominibus esse & inuentū
 & traditum, multum profecto errat, Non enim dere, sed de
 uocabulis dixi, Res utiq; in scripturis expressa est, ubi di-
 citur, Baptizantes eos in nomine patris & fi. & sp. s. Super
 quibus pulchre ait Alexander Papa & Martyr, temporibus
 Traiani Imp. post quàm plurimas alias ex scripturis proba-
 tiones, Si Trinitas non est, quare Dominus discipulos suos
 in nomine pa. & fi. & sp. s. uniuersas gentes misit baptizare?
 Si unitas non est, Quare in nomine dixit, & non in nomi-
 nibus præcipiendo perdocuit? Ecce antiquus hic Martyr
 & Pontifex dixit in nomine, Non in nomen, ut Tigurini
 nunc dicunt.

Articulus fi-
 dei de Trini-
 tate.
 Matth. ult.

Verba Alex-
 andri i. De
 Trinitate.

Nihil aliud hic molitur Bullingerus quàm me lectori de
 articulo Trinitatis reddere suspectum, contra tot protesta-
 tiones meas expresse positas, q; ibi non de re credenda, sed
 de uerbis dumtaxat locutus sim. Mera est igitur æquiuoca-
 tionis fallacia, per quàm contendit Bull. dum ait se per inter-
 gra sex Capita Responſionis suæ demonstrasse, hunc arti-
 culum expresse comprehendit in scripturis. Aliter enim acci-
 pit hanc uocem expresse quàm ego, Ego enim expresse, pro
 expressis uerbis accipio, Ipse de rebus loquitur, sed contem-
 dat quàm prolixè uelit, Nunquàm tamẽ demonstrabit nos
 bis in scripturis hæc uerba, Trinitas personarum, Unitas
 essentiæ, Tres personæ, Tres hypostases, Et tamen ea cre-
 dere & confiteri debemus, si ueri Christiani esse uolu-
 mus.

Calumnia
 per æquiuoca-
 tionem.

Quin igitur respondete adhuc ambo, si potestis ad eas circa
 hunc articulum quæſtiones, quas supra ex August. repetui, &
 antea quoq; uobis obieci, Volo autem ut ex scripturis ad eas
 respons

In Antibolen Bullingeri.

Error Bull. de trinitate. respondeatis, quia in eis omnia expresse comprehensa dicitis. Quod autem Bull. ex Tertulliano docet, Tres personas in Deitate una distingui gradu, forma & specie, puto me iuste ac pie ex Augustino reprobasse, Cui utique iustius creditur, tanquam probatissimo Ecclesiae Doctori, quam Tertulliano, qui etsi, doctus admodum fuit, Inter haereticos tamen recensetur, Quod uero Tres personas etiam ab Origene dictas esse commemorat Bull. nihil contra me, sed potius contra te Muscule facit, Non enim ego, sed tu dicitis, primos Christianos ignorasse uocabulum personarum, Quod sane dictum tuum ego supra ex Dionysio reprobavi.

Vocabula Trinitatis non ex scriptura sunt.

Tres personae dictae sunt Instinctu sp. s.

Sed remurmurat adhuc Bull. de uocabulis istis, Trinitas, persona, essentia &c, quae a Concilijs usurpata & recepta quidem sint, sed non citra aut extra scripturam, sed ex ipsa scriptura. Interim tamen nullum illorum ex ipsa scriptura nobis affert aut producit, falsum est igitur simpliciter, ea ex ipsa scriptura recepta esse, cum in scriptura nusquam reperiantur.

Falsum est item, & in Ecclesiam Dei impium, atque in spiritum sanctum blasphemum, quod ait, In dubium uocari posse, quod dico, patres ex instinctu spiritus s. tres personas dixisse, Constat enim Ecclesiam semper Tres confessam esse personas, non sane ex scripturis (in quibus uocabulum hoc in isto sensu non reperitur) neque ex humano figmento, quia articulus fidei est, relinquitur igitur ex instinctu spiritus s. factum esse, qui Ecclesiam omnem docet ueritatem, nequaquam in ea ociosus aut dormiens, si omnem, ergo & istam, Non licet igitur de his dubitare, quae in Concilijs contra haereticos decernuntur, De quibus dicitur Act. 15. Visum est spiritui sancto & nobis.

Quae autem ex alio capitulo de hostia cruenta & inuenta obijcit, satisclare suat a me in Replica soluta ac declarata.

rata. Et huius distinctionis authores habeo Ambrosium & Chrysoftomum atque etiam Greg. Nazanzenum & Dionysium. Errat autem Bull. dum in remissione peccatorum semper simul remitti affirmat poenam & culpam, Scimus enim in baptismo remitti plenissime culpam peccati Originalis, poenam autem luimus per omnem uitam uarijs incommodis, & ipsa denique morte, Quibus utique careremus, si non peccasset Adam. Errat item et decipit in hoc, quod ait, Christum fideles morte sua plenissime & a culpa & a poena absoluisse. Quasi uero mortuus ideo sit Christus, ut nos impune peccaremus, & mors eius iniquitatis esset operculum, Nec opus sit pro peccatis poenitentiam agere, eo quod Christus plenissime absoluerit a peccatis morte sua. Hic autem error toti aduersatur scripturae, quae pro peccatis poenitentiam agere iubet. Quid est autem poenitentiam agere, nisi pro peccatis poenam sibi infligere, seu poena se afficere aut seipsum propter commissa peccata punire, Qualiter egerunt Niniuita poenitentiam, & Dauid, qui cinerem tanquam panem manducabat, et poculum suum cum fletu miscebat, Qualem & dominus docet in sacco & cinere, Qualem & Corinthius ille peccator egit. De qua eleganter & copiose differit in sermone de lapsis Cyprianus. At uos populorum deceptores haec omnia dissimulatis & dicitis populo placentia, docentes, nulla opus esse satisfactione pro peccatis. Errasse omnes patres atque etiam Nicenum Concilium, qui satisfactionem docuerunt, quia Christus satisfecerit pro omnibus, atque ita deprauatis erroneo sensu uerba ueritatis, ut dum per dulces huiusmodi sermones (amara est enim poenitentia) seducitis corda innocentium (sicut ait Apostolus) sequas uestras deceptorum multitudine ad amplietis, Et eo usque de-

Error Bull.
de remissio-
ne peccati.

Alius error

Agere poe-
nitentiam.
Ionæ 3.
Psalm. 101.
Matth. 11.
2. Cor. 2.

Error de sa-
tisfactione.

Rom. 16.

L mentetis

In Antibolen Bull.

mentetis miseros, ut noua iam inde secta enata sit, quæ neq; infernum neq; dæmones esse credit.

Alius error. Superaddit & alium errorem hic Bull. ubi ait, Ibi cessant sacrificia, ubi peccata plene expiata sunt & remissa, dicente **Heb. 10.** Apostolo, ubi peccatorum est remissio, ibi non est amplius oblatio pro peccatis. Vult ergo per hæc Apostoli uerba pessime intellecta tollere missas & iuge sacrificium, quo Christi recolimus passionem, Cum longe alia sit mens Apostoli, sicut nostri declarant expositores antiqui & sancti patres, quorum dicta breuitatis gratia hic omitto.

Iactantia Bullingeri. Quod autem gloriatur se obiecissem mihi XVII. argumenta contra Missam ad quæ respondere me iubet. Ego ingenue fateor, non recordari me, ubi nam ille mihi tot obiecerit. In eo enim libro quem priorem contra me ædidit, non uideo eum numerum, si autem in eo habentur ea argumenta libro, quem ad Blarerum suum scripsit, ego librum eum iam amplius non habeo, sed remisi ac reddi curauit ei qui mihi autor fuit scribendi contra errores Bullingeri de inuocatione sanctorum. Alioqui confidens in spiritu ueritatis, qui in Ecclesia est, ac permanet, puto mihi operosum non fore, & illius repellere obiecta, et de tanto pluribus eum conuincere erroribus, quanto plura ab eo proponerentur argumenta, usque adeo in reprobum datus est sensum, Ecclesie in omnibus fere contrarius, eius ueritati data opera proterue obluetans. Deceui tamen iam dudum nolle cum pertinaci & obstinato amplius contendere, Quantumuis uero prolixè iactaret Bullingerus, se de Canonicis libris abunde ad omnia respondisse mihi, præsertim in secundo & quarto capite suæ responsionis, Attamen prudens lector, et si uiderit ibi in genere ab eo ad quædam responsum esse, In specie tamen nihil apposite respondit. Nam cum omnia
uelit

Questiones
de libris Canonicis.

uelit probari ex scripturis, multas ei obieci quæstiones, quas ex scripturis probare nunquam poterit, uerbi gratia, quod Moyses Pentateuchum seu quinque libros scripserit, Quis librum Iob, librum Iosue, librum Iudicum, libros Regum & Paralipomenon scripserit, Quare liber Hester Canonis potius quam liber Iudith aut Tobie dicatur, Cur liber Iudicum potius quam liber sapientie inter Canonicos recensetur & id genus plura quæsiui, ad quæ ex scripturis respondere debebat, quas per se authenticas esse & Ecclesie approbatione non indigere dicebat. Quid igitur specialiter ad ea ex scripturis respondit aut respondere potest.

Cumque multa diceret contra uulgatam translationem, quod secundum Hebraicam ueritatem iudicanda & corrigenda sit, obieci duos locos ex Paulo, qui in Hebræo non habentur, Ad quorum alterum obiecit mihi nunc S. Hieronymi auctoritatem (licet ipse neque Hieronymi neque alterius antiquorum patrum auctoritati absque scripturis acquiescere aut deferre uelit) Sed ego in libello de nouis translationibus ostendi ex ipso Pauli textu non satisfacisse (si quis contendere uellet) Hieronymum illi quæstioni, quam Eustochium sacra uirgo ei obiecerat, quia Paulus unius allegationis contextu tam multos recitat uersus, tanquam ex uno Psalmorum loco mutuatos, Non dicens, Et iterum, Et iterum, Et rursus, sicut dicit cap. 15. ad Rom. ubi diuersa recitat scripturæ loca. Ad alterum uero locum, quem de nominibus duorum magorum Pharaonis obieci, dicens, Nunquid ea nomina, quia in Hebraico non habentur, ex Pauli epistola expunges? Nihil aliud respondet, nisi non expungam, Cur autem non expungat, cum in Hebraico non habeant, nullam affert rationem, sed per rationem subdit conuictiosas istas exclamationes, O calumniandi

Duo loca
ex Paulo,

L 2 studium

In Antisbolen Bull.

studium ingens, O cæcum pectus, o mentē Cimerijs atrio-
rem tenebris. Sed hæc conuicia non satisfaciunt lectori, quē
ad Hebraicum fontem recurrere iubet Bull. Quia in textu
Hebraico, quo hodie utuntur omnes Iudæi & Hebreistæ
nouī, non reperiantur neq; uersus illi quos ex uulgata trans-
latione reperimus in Psalm. 13. à Paulo allegatos in episto-
la ad Romanos sub uno contextu, Neq; nomina magorum
Iannes & Mambres quæ Paulus protulit in posteriore ad
Timotheum epistola.

Roma. 9.

2. Tim. 3.

Verba Dionysij.

Superaddam hic ex abundantī quædam uerba Dionysij
quæ is Moyfi tribuit. In textu autem Hebraico non reperit-
tur, uerbi gratia. In Mystica Theologia sic ait. Neq; enim
ab re diuinus Moses primum ut mundetur admonetur, &
rursus ut ab ijs qui non sunt huiusmodi, separetur. Et post
omnem illam expiationem, buccinarum clangores uarios
exaudit, cernitq; luminaria plurima, plures ac multifidos ui-
brantia radios, Mox uero segregatur à uulgaribus turbis, &
cum electis sacerdotibus ad summitatem ascensionum diui-
narū contendit. Ibiq; non ipsi concreditur Deo, neq; ipsum
cernit (est enim inuisibilis Deus) sed locum ubi stetit. Hæc
ibi. Et in epistola ad Demophilum Monachum loquens de
seditione Core Dathan & Abyron sic refert. Verum ubi in-
cum insurgere cœperant, prioraq; exprobrando minari, &
iam ferme in opus erumpere, Mitissimus ille deum quidem
in salutem in clamauit, magna uero constantia singulariq;
modestia contestatus est, se in fontem esse calamitatum om-
nium quæ subditis obuenissent.

Opinio Ias-
cobi Fabri
Stapulensis.

Ad hæc Dionysij uerba dicit sic in scholijs Iacobus Fa-
ber Stapulensis, protestatio Moysi, quā hic adducit sanctis-
simus pater, illic scripta non est. Et ex hoc (inquit) reuera
loco & cap. primo Mystice Theologiæ numero 5. admodū
persuasibi

persuasibile est, sacerrimū patrē secretiores (qui apud Moysaice legis sacerdotes seruabantur) libros legisse, ex quibus tā dignam & exactā historiam texerit. Non, n. ea quę in arcanis legis habita sunt, & soli sacerdotum intelligentię credita, inferiora auctoritate erant ijs, quę passim multitudinī permīssa sunt, Ex quibus in epistolis & Pauli & Apostolorum plarāq; ad uiuificantem intelligentiam deprompta esse credendum est, Liber enim legis palam multitudinī permīssus, ut cortex est, Intelligentia uero illa per sacerdotum successiones (ut uolunt) ad Hēsdraē tempora in arcanis seruata, spiritus quidam & quaedam anima, Hęc Faber ille, Quę ego sane ne utiquā in scripturā sacra derogationem recitata esse uolo, sed in hoc dumtaxat, ut retundam superbiam eorum, qui contempta Ecclesię auctoritate ac ueteri translatione, ex hebraico textu plarāque afferunt, quibus fideles multo magis cōturbant q̄ ædificant, Fabri autem sententiā nec approbo neq; reprobo, ne alienam mihi litem accersam.

Quę deniq; contra ultimum Replīce meę Capitulum obiicit Bull. prolīxas continent de Ro. Pontificibus narrationes, ad quas respondere nihil est opus, etsi ex ijs plarāq; redargui iuste queant, sicut in alio ipsius libro (quem contra sanctorum inuocationem & eorum imagines impie scripsit) historias falsas, quas de Imperatoribus Græcorū Iconoclastis retulit, reprobauit, Malo tamen breuiter dicere, me neque omnes Ro. Pontifices æque bonos aut æque malos dicere, neque omnium facta defendere, stant caduntque domino suo, Neq; meum est Muscule neque uestrum, de ijs iudicare, sed eis, uelut pastoribus, à Domino constitutis super oues pascuę suę, reuerenter obædire, si pro ueris ouibus Christi, (quę pastoris uocem audiunt potius quā aliorum) haberi uolumus.

Falsæ per o
dium narra
tiones Bull

In Antibolen Bullingeri.

Cogitandū
iam de pace
& Reforma
tione.

Denouo autem & falsificato per Zuīnglium & com
plices eius Euangelio puto satis adhuc euidentia esse, quę in
Replica dixi, Quibus & ea accedunt, quę nuper in Zuīn
glianos ædidit Osiander, De quibus sane ipsum Bullinge
rum nuper priuatim certiore feci, rogans eum (cum de
ista eius Antibole nihil adhuc scirem) ut ipse una cum cō
plices suis cogitent nunc tandem ea quę pacis & unitas
tis sunt, atq; nobiscum in Generali Concilio consultent in
medium de necessaria pace salutariq; Reformatione, Quod
& tibi nunc publice scriptum esse uolo Muscule, satis enim
superque certatum est iam per annos 26. de fide inter nos,
Tempus est utique, ut iam submittamus certamen no
strum Iudicio spiritus sancti per Generale Cons
cilium, Cui equidem & me & omnia scri
pta mea plenissima cum deuotione &
obedientia subdo, ac humili
ter absque omni fictio
ne submitto.

APPENDIX